

Применение полиграфа и специальных знаний в юридической практике»), укр., русс. URL : <https://v.gd/rzJDrY>

2. Кириченко О. А., Тунтула О. С., Ткач Ю. Д. Інновації юриспруденції в забезпеченні журналістської галузі права та медіабезпеки : монографія. Варшава : RS Global Sp.z O.O., 2021. 98 с. URL : <https://v.gd/ibEoNV>

ЛИТВИНЕНКО Ольга,
доцент кафедри організації досудового розслідування факультету № 1, доктор філософії (Право), майор поліції, Криворізький навчально-науковий інститут Донецького державного університету внутрішніх справ

ПОРУШЕННЯ ЗАСАДИ НЕДОТОРКАНОСТІ ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З введенням на території нашої держави воєнного стану законодавець змушений підлаштуватися під реалії сьогодення та вдосконалювати нормативно – правові акти задля недопущення порушення конституційних прав людей. Одним із таких є право на недоторканність житла та іншого володіння особи. Житло людини є однією із основних цінностей, яку можна мати у сучасному світі, а й відповідно право на його захист має бути передбачено на рівні держави, задля нормального та повноцінного існування суспільства.

Так, у ст.12 Загальної декларації прав людини зокрема зазначено про те, що ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла.... Кожна людина має право на захист закону від такого втручання або таких посягань [1]. Статтею 17 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права передбачено аналогічні вимоги до недоторканності житла особи [2]. Стаття 8 Конвенції про захист прав людини та основних свобод, комплексно декларує зазначені права. Зокрема, в ній зазначено: «Кожен має право на повагу до його приватного і сімейного життя, до житла і до таємниці кореспонденції» [3].

Виходячи з цих міжнародно-правових актів, наша держава, у ст. 47 Конституції України закріпила норму, згідно з якою «Кожен має право на житло. Окрім цього у ст.30 Конституції України передбачено й право на захист такого житла, зокрема у зазначеній статті говориться про те, що не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду. Однак, у законі зазначено й винятки з такого правила - у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, можливий інший, встановлений законом, порядок проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду і обшуку» (ч. 3 ст. 30) [4]. Ці конституційні

норми з точки зору охорони прав і свобод людини мають принципово важливе значення, і тому в Кримінально-процесуальному кодексі України вони закріплені як засада кримінального провадження. Зокрема, у ст.13 зазначається про те, що не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим судовим рішенням, крім випадків, передбачених КПК України [5].

Проте гарантоване Конституцією право може бути обмежене за наявності передбачених законом підстав, до яких варто віднести проведення слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів. На стадії досудового розслідування таке проникнення здійснюється з метою розкриття та розслідування кримінального правопорушення, яке реалізовується шляхом проведення обшуку чи огляду. Не дивлячись на оголошення воєнного стану у правоохоронців не зменшилась необхідність проведення слідчих (розшукових) дій, якими може бути порушено права людей, зокрема обшуків. Нажаль в деяких регіонах нашої держави отримання дозволу на проведення обшуку унеможлиблюється у зв'язку із відсутністю слідчих суддів на місцях.

У ст. 615 Кримінального процесуального кодексу України законодавець вдало зазначив про те, що у разі відсутності об'єктивної можливості виконання у встановлені законом строки слідчим суддею повноважень, в тому числі передбачених ст. 233, 234 КПК такі повноваження виконує керівник відповідного органу прокуратури з урахуванням вимог глави 37 КПК України, за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженим з прокурором [5].

Таку новелу варто вважати позитивним витком кримінального процесу, оскільки вона запобігає втраті доказової інформації та порушенню прав особи, яка потрапила у сферу кримінального судочинства. Однак, задля уникнення випадків зловживання таким правом зі сторони прокурорів та працівників національної поліції України, пропонуємо покласти обов'язок на слідчого письмово повідомляти слідчого суддю про отриманий дозвіл на таку слідчу (розшукову) дію та направляти йому копії клопотання, ухвали та матеріалів, які стали підставою для проведення обшуку. Вважаємо, що така норма убезпечить осіб, які підверглися кримінальному переслідуванню, від зловживання владою зі сторони службових осіб. Така новела стане додатковою гарантією захисту прав людей під час воєнного стану, оскільки нині особи, які потрапили під кримінальне переслідування стають більш вразливими. Задля дотримання конституційного права людини на недоторканність житла чи іншого володіння особи пропонуємо доповнити ч.1 п.2 ст. 615 КПК України наступними словами: «Про усі випадки здійснення повноважень слідчого судді керівниками прокуратури та винесення відповідних рішень, слідчий уповноважений невідкладно, письмово повідомити про прийняте рішення слідчого суддю, з наданням копій додатків до клопотання».

Внесення запропонованих нами доповнень, додатково забезпечить права осіб, які потрапили під кримінальне переслідування в умовах воєнного стану. Зокрема важливим є те, що така норма змушує дотримуватись усіх приписів

міжнародно-правових та національних актів, істотно відрізняючись від тієї країни, яка розпочала війну проти України.

Список використаних джерел

1. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Прийнято 16 грудня 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН. URL: <http://surl.li/rlkf>
3. Конвенція о защите прав человека и основных свобод (с протоколами) від 04.11.1950. URL: <https://v.gd/ZKHуEz>
4. Конституція України від 28.06.1996. URL: <https://v.gd/4PBB2ht>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

ЛОПУШЕНКО Ганна,
здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня) 4 курсу, Криворізький навчально-науковий інститут Донецького державного університету внутрішніх справ
науковий керівник: СКЛЯР Надія,
доцентка кафедри державно-правових дисциплін факультету № 2, кандидат економічних наук, доцент, Криворізький навчально-науковий інститут Донецького державного університету внутрішніх справ

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА СИСТЕМА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

На сьогоднішній день права, які закріплені у чинних міжнародно-правових договорах, стали результатом довгого історичного розвитку суспільно-політичної думки, а також формування стандартів, що згодом стали нормою для життя сучасного демократичного суспільства.

Для функціонування справжнього громадянського суспільства необхідний повноцінний розвиток правової держави. Наступною сходинкою українському суспільству до установаження європейських цінностей функціонування громадянського суспільства є вступ України до ЄС. Це допоможе розвинути правову державу за рахунок модернізації законодавства до міжнародних норм.

ЄС поширює цінності у сфері зміцнення громадянського суспільства у своїй зовнішній політиці. Це і є головним із завдань, яке стає на шляху до членства в ньому.

На сьогодні найчастіше права людини розглядаються як права, які властиві